

TEMAT:	PŁEĆ, SEKS, SEKSUALNOŚĆ, NORMY SEKSUALNE	
CELE:	<ul style="list-style-type: none"> * Przekazanie wiedzy dotyczącej definicji płci, cech i ról płciowych, seksu i seksualności * Omówienie kwestii norm stosowanych w seksuologii i ich znaczenia dla życia jednostki, rodziny i społeczeństwa * Pokazanie naturalności popędu i pożądania seksualnego * Pokazanie różnych perspektyw postrzegania ekspresji seksualnej 	
PRZEBIEG:	Miniwykład dotyczący: <ul style="list-style-type: none"> • definicji płci i seksu • poziomów seksualności człowieka i grup zaburzeń seksualnych • norm określających prawidłowe i nieprawidłowe zachowania seksualne <i>W trakcie prelekcji uczniowie wypełniają arkusz notatek!</i>	15 minut
	Omówienie pytań do dyskusji.	10 minut
	Praca w grupach: <ul style="list-style-type: none"> • refleksja nad różnymi zachowaniami seksualnymi i dyskusja dotycząca tego, w ramach których norm się one mieszczą, a które przekraczają 	10 minut
	Omówienie: <ul style="list-style-type: none"> • sprawdzenie prawidłowości wykonania zadania w grupach • podkreślenie tego, że niektóre zachowania są zgodne z jednymi normami, a niezgodne z innymi 	8 minut
	Przedstawienie pracy domowej: <ul style="list-style-type: none"> ∴ zadaniem uczniów jest przeczytanie stwierdzeń wpisanych w lewą kolumnę tabeli i zaznaczenie w prawej tabeli odpowiedzi na pytanie – czy dane stwierdzenie jest prawdziwe czy fałszywe? 	2 minuty
AKTYWNOŚĆ UCZNIÓW:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dzielenie się opiniami dotyczącymi pytań do dyskusji, o które pyta nauczyciel; ➤ Opracowanie zadania w grupach 4-5 osobowych i spisanie pomysłów na flipcharty ➤ Omówienie pomysłów na forum klasy 	
POTRZEBNE MATERIAŁY:	Praca w grupach: Flipcharty i flamastry Omówienie: Taśma klejąca do przyklejenia flipchartów na ścianach	
PRACA DOMOWA:	Uzupełnienie arkusza PRAWDA/FAŁSZ	

MINIWYKŁAD

I. PŁEĆ I SEKS – DEFINICJE

Płeć (z ang. „sex”) to zespół cech charakteryzujących i różniących osobniki żeńskie i męskie.

PŁEĆ BIOLOGICZNA	Płeć biologiczna determinowana jest licznymi czynnikami. Należą do nich przede wszystkim: a. Rodzaj chromosomów płciowych (u mężczyzn karyotyp 46XY, u kobiet karyotyp 46 XX) b. Gonady produkujące: gamety, czyli męskie lub żeńskie komórki rozrodcze (gonady u mężczyzn – jądra, gonady u kobiet – jajniki) i hormony płciowe c. Narządy płciowe (u mężczyzn – penis i jądra, u kobiet – pochwa, łechtaczka i wargi sromowe) d. Hormony płciowe (u mężczyzn – przewaga androgenów, u kobiet – przewaga estrogenów)
PŁEĆ PSYCHICZNA	Zespół cech, zachowań, postaw, motywów, stereotypów, ról społecznych i aktywności, które dane społeczeństwo uznaje za odpowiednie dla danej płci.
PŁEĆ METRYKALNA	Jest określana w dniu narodzin dziecka na podstawie budowy zewnętrznych narządów płciowych – lekarz lub położna pokazując matce dziecko mówią wówczas: „urodziła Pani syna” lub „urodziła Pani córkę”. Płeć metrykalna, nazywana też socjalną, wpisywana jest do aktu urodzenia i kolejnych dokumentów.

II. POZIOMY SEKSUALNOŚCI CZŁOWIEKA

Seksuolodzy opisują seksualność człowieka jako zbiór 4 elementów: tożsamości płciowej, preferencji seksualnych, orientacji seksualnej i realizacji seksualnej. O każdym człowieku można powiedzieć, że ma on określoną tożsamość, preferencje i orientację oraz we właściwy dla siebie sposób zaspokaja popęd seksualny poprzez realizację seksualną. Co oznaczają te pojęcia?

TOŻSAMOŚĆ PŁCIOWA

- Tożsamość płciowa to subiektywne poczucie własnej płci - to jak ją odczuwamy i przeżywamy
- Każdy z nas czuje się mężczyzną lub kobietą, a w okresie dzieciństwa i dorastania kształtują się nasze postawy i przekonania dotyczące tego, co jest męskie a co kobiece
- Dla większości osób określenie swojej płci nie stanowi problemu i tożsamość płciowa jest zgodna z płcią biologiczną - biologiczna kobieta czuje się kobietą, biologiczny mężczyzna czuje się mężczyzną
- Przykładem zaburzeń tożsamości płciowej jest transseksualizm - gdy człowiek nie akceptuje swojej płci biologicznej i oczekuje jej zmiany

PREFERENCJE SEKSUALNE

- Ludzie są różni i mają różne preferencje - tzn. różne rzeczy lubią, akceptują; podobnie jest z preferencjami seksualnymi - oznaczają one indywidualne upodobania kobiet i mężczyzn dotyczące osoby partnera i przebiegu kontaktu seksualnego
- Wpływ na preferencje seksualne ma temperament i charakter danej osoby - znaczenie może mieć to, czy dana osoba jest np. nieśmiała, czy też ma ciągłą potrzebę nowych doznań; czy jest stała, czy zmienna w uczuciach...
- Przykładem zaburzonej preferencji seksualnej jest pedofilia - gdy człowiek zamiast kontaktu z osobą dorosłą preferuje wykorzystywanie dzieci

ORIENTACJE SEKSUALNE

- Orientacja seksualna jest preferencją dotyczącą płci partnera seksualnego: osoby heteroseksualne czują pożądanie do osób odmiennej płci, osoby homoseksualne pożądają osób tej samej płci, osoby biseksualne są zainteresowane osobami obojga płci. Ludzie mają różne orientacje seksualne, tak samo jak różnią ich inne cechy.
- Chociaż większość społeczeństwa na świecie ma dziś orientację heteroseksualną (90%), a osób homoseksualnych i biseksualnych jest około 10%, wszystkie orientacje uważane są przez WHO za normalne i zdrowe.
- Orientacja seksualna jest stałą cechą, uwarunkowaną biologicznie, niezależną od wychowania i wyboru danej osoby

REALIZACJA SEKSUALNA

- Ten element seksualności stanowi reakcje fizjologiczne i zachowania mające miejsce w trakcie kontaktu seksualnego
- Pożądanie, podniecenie, reakcja genitalna i orgazm to typowe fazy realizacji seksualnej czyli aktu seksualnego
- Chociaż jest to bardzo indywidualne przeżycie, pewne ogólne prawidłowości są takie same u wszystkich ludzi

III. NORMY W ZACHOWANIACH SEKSUALNYCH

Często bardzo trudno jest określić, które zachowania seksualne są dobre, a które złe... Zależy to od wielu czynników, między innymi światopoglądu i punktu widzenia.

Gdybyśmy pomyśleli przez chwilę o takiej sytuacji: *Kaśka ma 17 lat i planuje zacząć współżycie ze swoim chłopakiem. Ponieważ bardzo nie chce zająć teraz w ciążę, planują z chłopakiem pójść do lekarza i poprosić go o przepisanie Kaśce leków antykoncepcyjnych. Czy postępują słusznie?*

Pytania do dyskusji (nauczyciel powinien najpierw wysłuchać opinii uczniów, a potem powiedzieć jak jest naprawdę i dlaczego):

❖ Czy mają do tego prawo?

- *Nauczyciel: W Polsce zastosowanie antykoncepcji u osoby niepełnoletniej, wymaga zgody dorosłego prawnego opiekuna, zazwyczaj rodzica. Kaśka będzie musiała powiedzieć mamie o swojej decyzji i poprosić ją o pomoc. Tak mówią NORMY PRAWNE: osoba niepełnoletnia nie może dostać leków na receptę bez zgody rodzica.*

- ❖ Czy taka decyzja może zaszkodzić zdrowiu Kaśki?
 - *Nauczyciel: Wszystkie dopuszczone do użycia metody antykoncepcyjne przepisane konkretnej osobie przez lekarza, jeżeli są stosowane zgodnie ze wskazaniami, są bezpieczne, a ich stosowanie nie szkodzi zdrowiu. Tak mówią NORMY MEDYCZNE: dopuszczane do używania metody antykoncepcyjne muszą być bezpieczne i odwracalne – nie mogą uszkadzać płodności!*
- ❖ Jak na to pytanie mógłby odpowiedzieć ksiądz? Dlaczego?
 - *Nauczyciel: Kościół Katolicki jest przeciwny stosowaniu antykoncepcji. Tak mówią NORMY RELIGIJNE: współżycie dopuszczalne jest po ślubie, jedynymi prawidłowymi metodami sterowania płodnością są metody polegające na czasowej abstynencji.*

NORMY STATYSTYCZNE

- mówią o tym, jakie zachowania seksualne są CZĘSTE, a jakie nie, pokazują TYPOWE praktyki
- np. średni wiek inicjacji seksualnej (kobiety 18, mężczyźni 17), średnia liczba partnerów seksualnych w ciągu życia (w Polsce w 2012: 4,5), średni czas trwania stosunku seksualnego (ok. 14 minut).
- nie mają wielkiego znaczenia, bo mówią co jest **typowe**, a nie co jest **dobrze** dla konkretnej osoby

NORMY MEDYCZNE

- regulują ,co jest chorobą, a co nią nie jest
- bazują na przepisach Światowej Organizacji Zdrowia
- np. odczuwanie bólu w trakcie współżycia jest dysfunkcją seksualną (dyspareunia)

NORMY PRAWNE

- mówią, które zachowania seksualne są zgodne z prawem, a które nie
- np. niezgodne z prawem są: kontakty seksualne pomiędzy członkami rodziny, uwodzenie dzieci, pokazywanie nieletnim pornografii

NORMY RELIGIJNE

- przedstawiają światopoglądowy punkt widzenia
- np. wg Kościoła Katolickiego masturbacja jest grzeszną praktyką seksualną, z seksem należy poczekać do ślubu, a osoby homoseksualne powinny powstrzymać się od aktywności seksualnej

NORMY INDYWIDUALNE I PARTNERSKIE

- wyznaczana przez to, czego człowiek chce dla siebie i swojego partnera
- wychodzi się z założenia, że dojrzały człowiek wie, czego chce i co jest dla niego dobre
- wszystkie zachowania akceptowane przez obojwoje partnerów i nieszkodzące zdrowiu są OK

K A R T A N O T A T E K

<u>PLEĆ</u>	<u>SŁOWO</u>	<u>DEFINICJA</u>
	<i>PLEĆ</i>	
	<i>PLEĆ BIOLOGICZNA</i>	
	<i>PLEĆ PSYCHOLOGICZNA</i>	
	<i>PLEĆ METRYKALNA</i>	

<u>ELEMENTY SEKSUALNOŚCI</u>	<u>WPISZ DEFINICJE</u>	
	<i>TOŻSAMOŚĆ</i>	
	<i>PREFERENCJE</i>	
	<i>ORIENTACJE</i>	
	<i>REALIZACJA</i>	

Ć W I C Z E N I E G R U P O W E

Uczniowie dzielą się na grupy 4-5 osobowe.

Zadanie polega na wypełnieniu tabeli i podaniu przykładu zachowania MIESZCZĄCEGO się w granicach danego rodzaju normy i przykłady zachowania NIEMIESZCZĄCEGO się w jej granicach. W tabeli umieścić należy kilka przykładów. Uczniowie wykonują ćwiczenie rysując tabelę na flipcharcie.

RODZAJ NORMY	PRZYKŁAD W GRANICACH NORMY	PRZYKŁAD POZA GRANICAMI NORMY
STATYSTYCZNA	<i>Inicjacja seksualna w wieku 18 lat.</i>	
RELIGIJNA		<i>Inicjacja seksualna przed ślubem.</i>
PARTNERSKA	<i>Kontakt seksualny przed ślubem.</i>	
INDYWIDUALNA	<i>Masturbacja.</i>	
PRAWNA		<i>Pokazywanie dziecku pornografii.</i>

P R A C A D O M O W A

Które ze zdań w tabeli są PRAWDZIWE a które FAŁSZYWE?

1	Średni wiek inicjacji seksualnej kobiet w Polsce wynosi ok. 18 lat.	PRAWDA	FAŁSZ
2	Płeć metrykalna nadawana jest człowiekowi wraz z numerem PESEL po 18 roku życia.	PRAWDA	FAŁSZ
3	Zgodne z wytycznymi Kościoła Katolickiego młode osoby, które bardzo się kochają, mogą uprawiać seks przed ślubem.	PRAWDA	FAŁSZ
4	Osoby homoseksualne są chore i wymagają leczenia w specjalnych klinikach.	PRAWDA	FAŁSZ
5	Osoby, których płeć biologiczna nie jest tożsama z ich poczuciem płci nazywane są transseksualnymi.	PRAWDA	FAŁSZ
6		PRAWDA	FAŁSZ
7		PRAWDA	FAŁSZ
8		PRAWDA	FAŁSZ
9		PRAWDA	FAŁSZ
10		PRAWDA	FAŁSZ

... w zależności od treści przygotowanej lekcji można dopisać jeszcze kilka stwierdzeń

POPRAWNE ODPOWIEDZI: 1:P, 2:F, 3:F, 4:F, 5:P.